

FILOSOFIJA *VERSUS* MOKSLAS

1. Filosofijos versus mokslo santykio klausimas, verčia permąstyti Vakarų filosofijos istoriją, kuri ne tik nesutampa su filosofijos esmės išsklaida, ar filosofijos, kaip unikalaus sąlyčio su pasauliu, likimu, bet netgi priešingai, iškreipia filosofijos esmę ir uždengia šios esmės likimą. Ši istorija – tai filosofijos esmės iškreipimas, degradacija ir užmarštis, nulemta nuolat atsinaujinančių pastangų iš filosofijos atimti savarankiškumą ir ją palenkti tam, ką aš apytikriai pavadinčiau pragmatiniu, instrumentiniu, gnostiniu ar techniniu mąstymu, išsiskleidusiu trimis monumentaliais žmogaus pasaulio pavidalais – religija, menais ir technologijomis, kurių esmė daugiau ar mažiau ta pati – sužmoginti, instrumentiškai pavergti, hominizuoti nežmogiškumą, Aristotelio pavadinta physei onta.
2. Visus nefilosofinius žmogaus sąlyčio su pasauliu būdus, galima pavadinti techniniais, o jų kalbinį pamatą, kalbinę šerdį ar kalbinį antstatą – metatechnika. Filosofija atsiranda Graikijoje, kaip antitechnika, kaip unikali kelių iš žmogaus pasaulio anonimikos (metatechninės masės) išsiskyrusių individų pastanga pamatyti radikalų nežmogiškumą, jam atsiverti ir papasakoti apie jo pirmąją duotį ir jo pasirodymo individui savitumą. Šio nežmogiškumo pavyzdinė vieta yra iš nežmogiškumo masių anonimikos išsiskyręs – tiksliau pasakius, teoriniu žvilgsniu išskirtas - individualus bekalbio jausmo krešulys, nežmogiškasis daiktas kaip „štai šitas“ substancinis individas, neturintis dalių, struktūros, nebūties plyšių, todėl nei pažinus, nei techniškai manipuluojamas, nei hominizuojamas. Filosofo žvilgsnis „štai šitą“ substancinį individą išplėšia iš visuotinės, ir šitaip jį individualizuoja: tai žingsnis nuo visuotinės prie individualumo, (tode ti). Kadangi absoliutus individas yra absoliutaus nežmogiškumo arba „gamtiškumo“ telkinys, physei on, filosofija atsiranda kaip meta – fizika, t.y. kaip pastanga į kalbą perkelti „fizinę“, gamtiškąją, nežmogiškąją to absoliutaus individo duotį. Filosofija gali egzistuoti tik kaip meta – fizika, susipriešinusi su techniškai hominizuotų esinių ir meta – techninės kalbos (teologija, gnosis, mokslas) masėmis.
3. Todėl akivaizdu, kad filosofija ne tik neturi bendro mato su dabartiniu, galilėjiškojo stiliaus, mokslu, ne tik nesusiliečia su jo metatechnine (technologine) prigimtimi, bet visai priešingai – traktuotina kaip pati radikaliausia technomokslo (arba technoreligijos, pavyzdžiui, krikščionybės) alternatyva. Technomokslas, įkandin technoreligijos, remdamasis savo „objekto“

eksperimentiniu konstravimu, perdirbimu ir hominizavimu, pradeda „štai šito“ gamtinio individo naikinimu, ir baigia jo sunaikinimu, t.y. ištirpdytu visuotinybėje, vadinamu, pavyzdžiui, „dėsniu“, „principu“, „sistema“, „projektu“, „formule“, „lygtimi“ ir pan. Tai reiškia, kad technomokslo pavyzdinis judesys tai žingsnis nuo nežmogiškojo individo prie hoministinės visuotinybės, nuo bekalbio daikto prie bedaktės kalbos. Pamatinis filosofo judesys visai priešingas: nuo anoniminės visuotinybės prie štai šito absoliutaus individo, nuo kalbos prie bekalbio daikto, nuo anoniminės esmės prie štai šito daikto egzistencijos, nuo sąvokos prie vardo, nuo žmogiškumo prie nežmogiškumo, nuo antjuslinės imanencijos prie absoliutaus individo juslinio transcendentiško.

4. Technomokslas, įtvirtinantis aklą žmogaus jėgą ir geismą viešpatauti, siekia pažinti „štai šitą“, ir šitaip jį sunaikinti. Vadinasi, technomokslo prigimtis, išreiškianti ir paties hominido prigimtį, yra nihilistinė, nes pažinti ir naikinti yra viena ir tas pat. Filosofija atsiranda iš individo laisvės atsiriboti nuo natūralistinio geismo viešpatauti, todėl ir nuo šio geismo išsklaidos – gnostinio antpuolio prieš nežmogiškąjį daiktą, o tai reiškia, kad filosofas bando ne pažinti daiktą, o su juo susipažinti, tuo tarpu pažintis su daiktu, kaip su „štai šituo“, įtvirtina jo būtį sau ir savyje, o sykiu jo metafizinę neliečiamybę. Vadinasi filosofijos prigimtis yra antinihilistinė, filosofija, pačia savo esme, nukreipta prieš natūralistinį hominido nihilizmą, o kartu – tai savaime suprantama – ir prieš gnostinį – mokslinį – metatechninį nihilizmą.